

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs XV. Fons hortorum: puteus aquarum viuentium, quae fluunt impetu
de Libano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Hortus
Domini
hortus de-
litiarum
est.

rari hortum Domini per has emissiones, suas verè esse quasi pulcherrimum paradysum hoc est hortum delitiarum, vbi æterna salus animæ, & omnis suauitas vigent, vbi omnis pulchritudo & spiritualis delectatio florent, vbi vita perennis & requies sempiterna manent, non quod hic in præsentia vita conferantur, sed quod per illas, quas supra diximus, virtutum & gratiarum emissiones ad ista perueniatur, & illarum temporalis exercitatio, istorum sit æternalis exhibitio. Vnde rectissimè hortus iste, vel paradysus conclusus esse memoratur quia nulla malignorum spirituum aduersitate sancta Ecclesia superatur, quæ spiritualium huius horti emissionum gratia confortatur.

Sicut generaliter Ecclesia, ita specialiter quæuis sancta anima hortus Domini dici potest.

Sed quoniam sicut generaliter Ecclesia hortus Domini dicitur, ita quoque specialiter sancta quæque anima, quæ virtutum germine & gratiarum multiplicium decore vernat, idem appellari potest, considerandum tamè cum Ecclesia totum quoddam sit, vna verò anima pars totius sit, quantum differat pars à toto. Quod enim parti, inest toti inesse necesse est, sed non conuertitur, vt quod toti inest, parti quoque æqualiter inesse necesse sit. Ecclesia quippe vniuersalis in suis partibus, hoc est in singularibus & indiuiduis hominibus, quorum in vnum collectione constituitur, totum quoddam est, quia dum multi di-

uersis florent virtutibus, & in hac diuersitate omnes virtutum continentur species, totum quidem omnes continet in partibus, pars autem non omnes sed quosdam.

Differunt ergò in hoc totum & pars, quod totum longè continentius est quàm pars, dum omnia simul confluât in toto, in parte verò non omnia sed quædam. Dum ergò generaliter sancta vniuersalis Ecclesia hortus Domini dicatur, eo quod infra eam omnium virtutum germina celebrètur; quæuis quoque sancta anima quæ aliqua virtutum profert germina, hortus Domini dici potest iuxta aliquem suum modum, quem ei diuina cõtulit gratia.

VERSVS XV.

Fons hortorum: puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano.

Sed quia quicumque instruitur, aut verbo instruitur aut exemplo, pars autem id quod habet, de toto habet, verba verò & exempla vniuersaliter in toto sunt, non absque ratione sequitur, vt ille *principalis hortus Domini*, hoc est vniuersalis Ecclesia, *fons hortorum particularium*, hoc est singularum animarum dicitur. Vnde enim est quod discunt, quæ agunt, quæ docent, nisi ex sanctæ vniuersalis Ecclesiæ doctrinis & institutis? vnde aut ipsæ doctrinæ, nisi ex sanctorum Apostolorum, Apostolicorumque virorum verbis, scriptis, & exemplis? Quocirca rectè Ecclesia fons dicitur hortorum istorum, hoc est sanctarum animarum, quia quic-

Ecclesia tanquam rotum, & sancta anima tanquam pars quomodo differant in appellatione horti Domini.

Vniuersalis Ecclesia fons hortorum cur appellatur.

quicquid sanctitatis vel honestatis habent ex prædicationis Ecclesiasticæ irrigatione concipiunt & proferunt, omniaq; eorum profectus est Ecclesiasticæ disciplinæ regula & status. *Fons enim egreditur de paradyso Domini*, hoc est de Ecclesia Dei, *qui diuiditur in quatuor flumina*, hoc est in quatuor Euangelia, *quæ irrigant vniuersam faciem terræ*, hoc est omnem intentionem aridæ mentis, vt eorum doctrina per Dei gratiam debriata, possit dicere cum Psalmista, *Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum*, nisi enim benignitas Dei cor humanū visitauerit, nullū bonorū operum fructum ferre valebit.

Sed cum eadem Ecclesia omnibus istis hortis diuersè fructificantibus propter diuersas scientiæ & operum qualitates, cōmuniter fons dicatur, quia omnes irrigat vel scientiæ vel pij studij infusione, quibusdam tamen singulariter dicitur, *puteus aquæ viuentium*, propter latentem in eis specialiter diuinæ scientiæ profunditatem, quæ ex ipsius Ecclesiæ emanat fonte. Fons quidē apertè super terram fluit, aqua verò putei in terra occultatur, quia alia est scientia quam simplices & infirmi præ sui facilitate assequuntur, alia quam docti & fortes præ sui subtilitate vix rimantur. Ecclesia ergo omnibus electis fons est, sed non omnibus puteus est, quia omnes quidem superficiem literalem, legunt, vel audiunt & intelligunt; sed pauci admodum absconditam in-

trinsecus spiritualis sensus profunditatem aspiciunt.

Sed puteus iste aquas habet viuentes, quia Ecclesia dum profunditatem diuinorum eloquiorum legentibus siue audientibus aperit, & à prauitate eos corrigit, & ad bona opera accedit, sicq; eos qui in peccatis suis mori debuerāt, per vitale doctrinā quasi per viuentes aquas reficit.

Qualium vero æquarum? *quæ fluunt*, inquit, *impetu de Libano*: quis namq; est istarum aquarum impetus, nisi vehemens sanctarum scripturarum cum magna auctoritate profluens decursus? quid verò per Libanum nisi sublimium Doctorum scientia & virtus exprimitur? aquæ ergo cum impetu de libano fluunt, quia sanctæ scripturæ ex sanctorum Patrum scientia & virtute magnam vim suæ auctoritatis ostendūt. Necessarius sanè fuit Ecclesiæ imperus iste, quia ab Hæreticis & peruersis hominibus fidei & sanæ doctrinæ cursus prohibitus esset, nisi sanctorum Doctorū torrens eloquij obstantia falsitatis molimina veræ rationis & eloquentiæ impetu propulisset.

Quia verò cōtra sanctā Ecclesiā, vel quālibet sãctā animā semper aduersarius gemina cōsistit, acie, aut enim minis aut blādimentis eā tētat, vt à status sui reſtitudine deiciat, volēs ostēdere spōsus quātū ex hac tētatione proficiat permissiuo modo locutionis subdit dicens, *surge a quilo &c.*

VER.

Quid per aquas viuentes accipiedum.

Quare hæ aquæ viuentes dicantur fluere impetu de libano.

Gen. 2.

Pf. 84.

Ecclesia sicut generaliter fons hortorum, ita quibusdam specialiter puteus aquarum viuentium est.